

CURIERU ROMANU

Pretul prenumeratiei pentru Curierele Române împreună cu Buletinul Official, este de doi galbeni pe an; iar in parte anul câte un galben.

Abonarea se face in Bucuresti, la

Gazeta

POLITICA, COMMERCIALA
SI
Litterară.

Redactie si la D. Iosifu Romanov; la judece la CC. Cărmuiri si la DD. Profesori.

Această foie este de două ori pe săptămână, Martea si Sâmbăta, iar Buletinul de patru ori.

ANUL XVIII. N°. 73.

BUCURESCI.

MARȚI, 17 SEPTEMBRIE 1846.

BUCURESCI.

Abia sosi în kapitala noastră celebrul prestidigitator Bosko, și atâtea și atâtea anecdote se împrăziar în cetate despre minunile artei sale. Câte se zic prin case și prin lokurile publice nu se pot crede, și noi nu putezăm a repeta cititorilor nostri niste auzite: ceea ce am văzut însă în vre o trei okkasiî în care ne-am aflat față la kăta-va glume și jukrăii alle sale, ne face a crede ori câte s'au zis. Unul din abonații noștri ce ne-a împrăzișit artikolul din N^o trecut despre sosirea sa, ne komunik și programa șederii și petrecherii sale la noi în kipul următor:

B. Bosko din Turin sosind akum din Biena, a hotărît, în skurta sa petrechere în această kapitală, a da patru reprezentații de arta cea nekia a magiei egiptene, împrăzișind fie-kare reprezentație în două prăzi.

Aceste patru reprezentații vor urma Vineri în 20, Duminică în 22, Marți în 24 și Joi în 26 Septembrie k. v. pentru care se va deskide un abonament. Repertoriul bukăzilor artistice de reprezentație koprinde un număr de una sută și mai bine, din care a alles 80 celle mai interesante pe care le va arăta câte 20 în fie-kare seară făr a repeta vre una, afară numai de a cel vestit jok ku glonțurile care se fak nevăzute.

Înțiuștii mai amănunte se vor da prin afișurile obișnuite.»

RUSSIA și POLONIA.

Foile oficiale dela Barșavia publikă următorul ukas împrăzișesk ce s'a dat afară în privința desrobirii iobagilor țerani, karii se află pe la moșii de alle proprietarilor privați, despre care s'a mai vorbit și într'un alt număr.

«Noi Nikolae I. ku mila lui Dumnezeu etc. Luând în băgare de seamă, kă țeranilor din regatul Poloniei ce se ține de noi, dela a. 1831 de când li s'au dat deplină libertate, la cei ce se află pe moșiile statului, le merge foarte bine, iar din kontră cei ce se află pe moșiile privaților, ne existând în privința acestora

nici un fel de lege skutitoare, atâră kurat dela bunăvoiața proprietarilor; luând iarăși în băgare de seamă, kă proprietarii, folosinduse de această împrăzișare, alungă ku puterea pe țeranii iobagi, sau le skurtează ori le ieau de tot moșiile, pe care s'au fost statornicit, lukru ce înmulțete numărul celor săraci, și aduce nespuse stricăciune asupra acestei klase muncitoare atât în privința moralității, cât și a stării lor materiale, mai alles prin desele strămutări dela un lok la altul; în urmă băgând de seamă, kă țeranii ce se află pe moșiile private, de frikă s'au nuși pearză moșia, care o lukră de atâră ani, sunt siliți adese-ori a se suprunne la niște kondiții arăștoare, pe care, sau le cere proprietarul după planul său, sau după un sigur obicei, am rekunoskut neapărăta trebuință — pînă când se vor publikă niște măsuri generale în privința țeranilor — a statornici pentru d'okamdată următoarele prințipe:

Artikolul 1. Țeranii ce se află pe la orășe și sate private, și karii au cel puțin trei pogoane de lok, s'au esploate în folosul lor, împlinind ku kubință îndatoririle ce sunt legate ku această moșioară, nefiind iertat proprietarilor a'i depărta volnicșe de pe acela, sau a li le luă, sau a'i inkărka ku nove îndatoriri. Iar țeranilor iobagi le este iertat a se strămuta de pe o moșie pe alta, după ce vor împlini mai întâiu celle cerute intru această de regulament poliției și după ce vor înțiușta pe proprietari ku trei luni înainte de încheperea anului rural.

Art. 2-lea. Proprietarul este îndatorat în timp de doi ani a punne alți țerani pe moșiile prăzișite, iar nu a le împreuna, după ce sunt deșerte de iobagi, ku moșia sa proprietărească.

Art. 3-lea. Toate îndatoririle și angarallele ce le cer proprietarii dela țeranii iobagi, de kum-va nu se vor putea dovedi de întemeiate prin drepturi legiuite, s'au se meargă prin sfatul administratis, închepând măsura această, pentru moșiile care se administă de către însuși proprietarii lor, dela 1, Ianuarie 1847, iar la celle ce sunt date în arendă, după împlinirea kontrakturilor.

Art. 4-lea. Ka cetele și neimvoielele iskate între

proprietari și țeranî s'z se poată lua la c'chetare și hotărî în kipul cel mai kurat și în timpul cel mai skurt, sfatul administrativ este însărcinat a preskrie nove măsuri potrivite, însănd la o parte pe celle întrebunîțate pînă akum, kare au fost apăsătoare pentru țeranî. Akum de odată sfatul administrativ va rekomanda la jurisdikțiile kompetente, ka s'z fie ku toată îngrijirea în privința acestora, și s'z mijlocesk dreptate și apărare țeranului kînd are proșes ku proprietarul s'zu.

Art. 5-lea. Proprietarilor, kariî se îmvoiesk a face kontrakturi ku țeranii lor, jurisdikțiile s'z le stea într'ajutoru; însă asemenea kontrakturi au a se face în fața jurisdikției kompetente și la timp a se întări și de către gubernu.

Art. 6-lm. ,Teranilor ce se află pe moșii de alle statului, sau de alle komunităților nu li se pot inkărka nove îndatoriri și angaralle afară de celle ce se află în inventare, sau în alte hrisoave publice; iar c'rtelle și neîmvoielele ce s'ar ivi între țeranii de felul acesta și între numiții proprietari, sunt a se judeka de către jurisdikțiile kompetente.

Art. 7-lea. Ku îndeplinirea și punerea în lucrare a acestei voințe a noastre însărcinăm pe gubernatorul, prekum și pe sfatul administrativ din regatul nostru Polonia.

Dat la Barșavia în 7, Iunie 1846.

(Subskris:) NIKOLAE.

În numele M. S. împăratului și rege:

Ministrul sekretar de Stat. Ig. Turkul.

S P A N I A.

Madrid. Kununia reginei de Spania ku fiul cel mai mare a lui Don Francisco de Paulo se va face către sfârșitul lui Septembrie. Asemenea se zice și despre sora reginei, Luisa, kă are s'z se mărite după prințul de Montpensier, fiul lui Filip, regele Franței, și kă și kununia acestora ar fi a se serba tot în luna viitorului Oktombrie. Dar ce vor zice la aceasta puterile celle mari din Europa? Ce au zis și offițerul către Napoleon, pe kare'l akkusasse, kă ar fi f'kut o mînkătorie. (După m. m. jurn.)

I T A L I A.

Turin, 2 Septemb. Între multele trebî, de kare se ekkupă nuoul papă este și planul de a înființa o legătură diplomatikă regulată ku Poarta otomană, întemeiată pe prințipe luate din dreptul neamurilor, în urma kăreia ar fi a se trimite un sol roman la kurtea din Konstantinopole și de akolo altul turcesk la cea din Roma. Aceasta ar fi o măsură prea bună și pentru komerțitul statului roman cel face în Levant; kăci numai în urma acestia s'ar putea înkeia traktate neguțetorești între aceste două puteri pînă akum atât de departate una de alta. (Gaz. univ.)

ANDREAS-DEL-SARTO.

(Urmare.) *)

Lukreția nu se putu oprî d'a surridde, Andreas îi apukă mîna, și-o s'grută și eși fericit și mîndru, ne mai addukându'și nici dekam aminte kă San-Savino plekasse în zioa trecută; uîrînd în sfârșit tot trecutul spre a kugetă numai la adoa-zî, pentru kă adoa-zî trebuia s'z revază pe Lukreția.

Fie-kare bîgă de seamă îndată kă zugravul se sup-punea unei impulsii mai puternice, unii inspirații sekrete. În prima freskă ce f'ku pentru biserrika An-nunțiației (Bunei-vestiri), se vîzî un admirabil kap de fecioră ce mulțimea adoră în șenukie, și Andreas, askuns printre această mulțime, auzî un glas de bîr-bat kare pronunță ku minie numele Lukreției. Un minut după aceasta, o femeie treku pe dinaintea zugravului și'i mulțumi ku un surris. E de prisos de a mai spunne kare eră femeea aceea.

Andreas se întoarse la dînsul akasă, beat de bukurie, și skrisse lui San-Savino amikul s'zu kă el se înșelasse, pentru kă Lukreția încă s'z iubeaskă. Gr-bește-te dar de a fi fericit, îi respunse San-Savino. În aceeași zi, întorkînduse dela lucrul s'zu, Andreas găsî supt paleta sa un bilet în kare eră skris ku kreion:

«Еака доъ mari zille de kînd nu te-am mai vîzut, sklavlul meu prea întîrzie a veni; te așept.

Doamna ta.»

Si biletul acesta eră adevărat... Sunt unele femei kare nu vîd în amor de kăt numai despotismul pentru elle, și sklavagiul pentru noi.

Kredințios buneî și tareî amicii pentru San-Savino, Andreas îi skria toate, și San-Savino îi respundea s'z nu se dea ku totul acestui amor kare îl va ucide, acestui amor de kare el însuși vîkă pîțima. Andreas se silî mult a'l konvinge despre celle ce el kredeă, și în celle de pe urmă vîzînd kă nu poate, atribuî skrisorile amikului s'zu unei jalusii rău askunse, și așa nu'i mai skrisse de kăt foarte rar, fiind kă nu'i mai putea vorbi despre dînsa.

Dar întîmplarea f'ku s'z afle San-Savino ceea ce îi askundea Andreas.

Un neguțetor de tablouri dusse într'o zi la Roma o madonă d'alle lui Andreas; San-Savino o vîzî și rekunosku într'insa trăsurrele Lukreției. Neguțetorul spusse lui San-Savino o istorie pe kare acesta o încă mai bine de kăt el, dar tot-o-d'ată îl inkonșințî kă Lukreția remăsese văduvă, și kă se vorbiea de un maritagiul ku zugravul.

Nici un amor nu înpăbușisse în innima lui San-Savino amiciia ce avea pentru Andreas; departarea skl-bisse kruda pattimă; așa el pîrăsi toate, și plekă la Florenția ka s'z smulgă pe amikul s'zu din nenorochi-rile ce prevedea.

*) Bezi N° 65.

Seara el ajunsese la răsura în care fusese atât de fericit și bătău la ușă încheșor : ușa se deschise ca și altă dată, dar o servanță îl întrebă cum îl chiamă și îi zise să aștepte.

După un minut, Lukreția se înfrunșă și dette lui San-Savino, cu un aer mândru și fărâ a pronunță nici o vorbă, scrisorile ce el scrisese amikului său.

Andreas se kununase în zioa trecută.

III.

Ba! de ce oare nekazurile sunt tot-d'auna respalata geniului. De ce oare numai singur nenorocirea deșeară în reptul artistului ațea simțibilitate adinck, ațel al doilea sufflet, păticită din essenția divină, care se reproduce pe pânză, și care, prin pietatea ce ea așă, se întoarce către kreatorul?

Este adevărat că ațeasta este și din greșala sa, prea adesea-orî. El nu-și mai adduce aminte de originea lui cea cerească, el tot-d'auna visează femei și amor, și krede că reafă țerul lipinduse de pământ. Sermanul Andreas! și el kugetasse asfel.

Nebunul! de ce nu se ducea mai bine se șază supt umbrarele lui San-Miniato, zefirul dimineței ar fi venit să-și șortească ațelle armonii nekunoskute pe care numai el singur le-ar fi înțelles: de ce nu se ducea el să se kufunde în vâile ripoase alle Apeninului în serele de vijelii; akolò el ar fi vâzut niște scene sublime al kôrora înțelles askuns numai el 'l-ar fi ghițit. Când inspirația 'i-ar fi venit, departe de sgomotul țetășilor, ar fi remas către mult timp adințit în viserile lui; său, obosit de a tot kreena, ar fi addormit în oare-kare lenenie, spre a se deșeptă și mai mare, și mai poetik. Dar vezi-kă el vâzusse o femeie, și își zisesse de ce oare ațeastă femeie n'ar avea un sufflet simțibil ka al meu? A! aș face-o frumoasă și fericită; karpitiile ei, mi-ar fi ka niște legi; eu sunt slab și mi-e frikă să nu mă șgărie, și să nu mă sfășie mărșăvini viefii: ea kare kunoaște lumea mă va arță, și mă voiu face mare prin amor, și suffletu'mi se va îndoi uninduse ku al ei.

Obicinuit ka toți zugrăvii a revesți ku formele țelle mai suave suffletul sublim al mumei lui-Hristos, el, simplu și bun, amestekasse simbolul ku realitatea, și vâzând pe Lukreția frumoasă ka o madoană, krezu că trebuie să aibă și suffletul ka al Mariei. Nobilul nebun! el nu țiea că se poate maskă ku o foaie de aur o bukată proastă de plumb? El, trând departe de lume ku amikul său San-Savino, nu băgasse de seamă că multe inimie de femei fusesseră mormintul a multimi de inspirații sublime. San-Savino îi zisesse: «Păzește-te, fărmea ațeasta este koketă și nici o dată n'a iubit;» dar nu adrogasse: inuima unei kokete este un drum larg prin kare toată lumea trece fărâ a lăsa nici o urmă.

Andreas zisesse: fii regină și eu voiu fi sklan; el pusese kapul său supt picioarele ațestei femei; penelurile lui nu mai erau kărnuite de un skor nobil; Andreas nu mai desprețea aurul, pentru că trebuie mult femeii salle. Într-o zi el se simți ku totul fatigat, noi să-și lase să-și kază brațul și să-și înalțe kapul; dar femeia ținea în mână-i kapul lanțului său; ea appasă ku piciorul pe kapul lui și-i zice: Lukrează; ea luasse ku tot dinadinsul vorba ațeaa sklav... și Andreas băgă de seamă atunță, dar prea țarzin, că ea zicea eu, și-și addusse aminte că San-Savino zicea noi.

La o lună după însurarea sa, începă pentru dînsul o viață pe care nici cei îndrăciți n'ar fi voit să o skimbe ku torturele lui. Pentru femeia sa, totul eră veselie, parure și serbători; ea zicea: Voiu, și el i se supunea; către ațeastea ea începă koketele ei manovre, și Andreas țiea; în kasa zugrăvului toți kunoșeu numai pe siniora Lukreția Andreas; abiă mai țiea ține-vă că în fundul unui atalier se afla un biet om de geniu kare kietuia, spre a sufferi, mai mult energie de cât 'i-ar fi trebuit spre a kreena dor-zevi de kapete d'operă; un om kare numai kuteză a privi pe amicitii săi în față, kare se topia muncind, pentru ka o femeie blestemată să se poată duce seara în dumbrăvele Florenței, superbă și gătă, și inkunșurată de aduratori, să se imbete de ațea lingușire armonioasă, tot-d'auna tot ațeaași, dar mai dulce, redusă la trei vorbe kare koprindeau toate torturele lui Andreas: Kă e de frumoasă! „Si inkaiu dăcă ar fi fost numai ațea; dăcă Andreas n'ar fi avut a sufferi de cât numai umiliația sklaviei și jalusia; dăka 'l-ar fi lăsat inkaiu să numai kunoskă supărăbile vieții domestice, ațelle kinuri a kôrora meskinărie este un kin mai mult. Dar Lukreția eră de un egoism și mai krud. În cât timp ea se jukă ku aurul ce isvoră din nefatigabilele peneluri alle lui Andreas, frumoasa Italiană eșă, și da serbători, și când se întâmplă ka una din kăutătorele ei să kază pe bărbatul său, ce țakă tot eră destul de nebun spre a o mai iubi, ea atunță kugetă la tot luksul ațeasta kare se putea perde, și zicea: Lukrează, lukrează, Andreas... Ea nici odată nu avea de ațelle vorbe dulci kare fak să se uite nekazurile; ea îi zicea: Amicitii ței ku un glas atât de krud în cât Andreas traducea ațeasta ku inamicitii mei. Căte-odată el se ducea departe de akoperemintul konșugal să kate linșiea; dar subvenirea femeii salle îl urmăea; se întorcea akasă și afla o priimire foarte rețea; se rugă, sermanul, dar ea îl repingea ku multă grosieritate. Serțămni întregi, kasa sa eră tristă și țăkută, și eră momente în kare Andreas își smulgea părul să vază de n'a îmbătrânit.

Se fărcea niște gărăvuri în kare el auzia niște vorbe injurtoare pe care nici odată el nu le-ar fi miut, kăci nici odată pasul lui nu se rățăchise prin

respintii populare, și era atât de blând și neoffensiv, în cât el nu cunoștea nici o expresie de ură. Una din aceste gâlceburî puțin era s'îl omoare; femeea lui gâsise un fras foarte împungător pe care îl repetă pînă îi sfîșie kumplit inima. Ea îi vorbi de un amant pe care l-a deșertat pentru dînsul, și îi strigă în fața k'îl regretă, k'îl iubiă mai mult de cât pe dînsul, și la aceasta Andreas nu răspundeă nimik; el krezu tot ce'î spunea, și nu află nici o lakrămă spre a vîrșă pentru cea din urmă a sa illusie.

„Si aceasta rîkă nu era tot; cine-vă se poate kondamnă nenorocirei, dar ridiculului! Într'o zi, un elev de-ai lui Andreas făkuse o faptă desonestă; elevul acesta, ipokrit și viclean, se vîrșise puțin kâte puțin în treburile lui Andreas, el auzise de multe ori doleanțele Lukreției, și kiar pentru aceasta era kam nesufferit maestrului său; Andreas, care îl ură... (Andreas s'î uraskă pe cine-vă? San-Savino nici odată n'ar fi putut'o krede), a avut un moment de energie și'l gonî din atelierul său. Dar femeea sa îl făku s'î vie iar, și în viitor zugravul, al kăruia nume lumea îl cunoștea, Andreas, fu silit de a răbdă în atelierul său insolințele celui mai prost din elevii săi.

Ceialți elevi strigară în kontra acestei fapte, și se plînseră de tirania ce suffereau în atelier din partea Lukreției; ea, înversunată de minie, sili pe bărbatu-său s'î goneaskă pe audacioșii karii kutezau a se împotrivi autorității sale. Aceasta era peste puterile lui Andreas; dar el le spusse ceea ce femeea sa îi ceruse și ceea ce sufferirea din pricina lor, și kiar în seara din acea zi, cei-lalți doi elevi veniră ku mare întristare s'î salute pe Andreas și îi zisseră: Maestre, noi nu vom mai reveni.

Ei bine! ku toate acestea, Andreas tot iubiă pe femeea sa; el își avea inima atât de plină de dînsa, în cât el reproducă în tablourile sale figura angelikă a acestui demon... și atât de mare era puterea geniului său, în cât și celle din urmă kreații alle sale tot făcea lumea s'î skoată striggate de admirație, și uimiau pe rivalii săi.

Soartea zugravului era hotărîtă, și viața lui s'ar fi konsumat de prea multul lukru, și de prea multele nekazuri, făr ael San-Savino, kausz innocent a atîtor nenorociri.

În 1517, era, ka și în zilele noastre, de acei spekulatori mărșavi adornați ku titlul de editori și de neguțători de tablouri karii kumprăz dela artistii lukrările lor numai ku prețul pânzei, spre a le revinde apoi în greutate de aur. Acești oameni, sau acești pirați mai bine, se neskură tot într'o zi ku arta. Atunci, ka și astăzi, ei așeptau, insolent și leniși pe marginea minei, lingoșii de aur ce artististii skoteau pentru dînșii, dîndu-le spre skimb o bukățikă de rîine, pentru ka lukrătorii karii preparau secherișurile lor s'î nu moară de foame mai nainte de a se koace

spre a le secheră. Unul din acești prekureți plecă atînci la kurtea lui François I-iu; San-Savino îi dette două tablouri d'alle lui Andreas ku simgura kondiție kă le va arăta nobilului rege.

Dar nobil și prea nobil rege, artist și kavaleresk, care se iai pe tron spre a face s'î se mire lumea de strălucirile lui nebunii, spre a fi fondatorul acei nobile ospitalității ce frumoasa Franție dă artistilor.

De aceea și este o nedreptate învederată și în kontra kăria Franții protestează ku glas mare, kă s'ă pus numele lui Leon X, nar nu al lui François I-iu în al șăi-spre-zevetea sekol. Italia era lokul în care plăceau artele; dar adevrata lor patrie, dar adăpostul unde elle se odihniau de fatișele lor din pustiul terestru, era Franția.

În Italia, Andreas, Benvenuto Celleni, Leonardo de Binchi, rîtimiau și muriau de foame; în Italia, erau kălugări karii kommandau și li se făcea tablouri per amor di Dio; în Italia, erau siniori mari karii promiteau pensii, și dela karii trebuiau s'î cheargă ka o haritate (romanz) o obolă din avelle pensii; erau rapî kăroga le veniă mai lesne de a da lui Rafael o pîrbrie de kardinal de cât de a'î plăti prețul tablourilor lui; erau onori, kordoane, ordinii, dar ku acestea, tikloșia și tot d'auna tikloșia.

„Si kînd artistii acestia sufferiau prea mult, își întorceau fruntea lor arzătoare kătre Franția, și auziau un glas grav care le strigă: Voi toți karii sufferiți, și al kăroga nobil karakter vi'l asploată, veniți la mine, și eu voiu ții a v'î intellegge; veniți la mine, și v'î voiu face s'î ședeți pe flori de krin la mesele regelui; veniți la mine, și v'î voiu da spre lokuința palaturi; veniți la mine, și m'î voiu punne între miserie și voi. „Si toți se duceau s'î kaute kăte-va zille de ferichire lîngă François I-iu, care țiea, el, kă ospitalitatea regală se innobilă ku asemenea oaspeți.

François I-iu văzu tablourile lui Andreas și kiemat pe zugrav la kurtea sa. Era o glorie de a fi kiemat așfel, și făr îndoială femeea lui Andreas simți aceasta: poate însă kă ea nu văzu în kălătoria bărbatu-său de cât numai un mizlok de a avea mai mult aur pentru prodigalitățile ei. Ea dette lui Andreas voie a de a plecă.

Regele trimesesse o sumă oare-kare zugravului, țiuindu'l kă era s'ărak, pentru keltuicala drumului. Andreas opri ce-vă din această sumă și lăsa pe cealaltă femeii sale. La poarta del popolo, află pe amikul său San-Savino care îl așeptă ku doi asini, și amîndoi, liberi și făr grijă, readduși pentru kăte-va zille iar și în essistența lor de altă-dată, se pusseră pe drum spre gena unde îi așeptă un vas de alle regelui Franției.

(Ba urmă.)